

(ceste, ulice, putovi Krka), kako to stoji u naslovu iznad notnog zapisa napjeva. Time ostaje upitno koji je od dva različita naslova – a time i različitih prvih stihova pjesme – ispravan.

Od drugih malih pogrešaka u zbirci ovdje samo upozoravam da Pauletich u svom uvodu prezime zadarskog talijanskog pjesnika i glazbenika greškom stalno piše *Banch* umjesto *Bauch*.

Zbirka sadrži i relativno novije skladbe crkvenog sadržaja iz tridesetih i četrdesetih godina proteklog stoljeća (skladatelj i autor teksta Giuseppe Tassarolo), a autor teksta i glazbe skladbi napisanih osamdesetih godina je *maestro* Luigi Donorà, rodom istarski Talijan iz Vodnjana. Nakon 1947. morao je napustiti svoj zavičaj, živi kao prognanik u Torinu. Zato njegove popijevke, koje se u ime prognanika obraćaju za pomoć lokalnim svecima zaštitnicima, zrače autobiografskom neposrednošću i uvjerljivošću.

Opsežnim i raznolikim sadržajem prikazana zbirka nudi izabrani pregled šire glazbene djelatnosti talijanskog stanovništva ovoga područja. Vrlo uspješno moći će poslužiti i u oblikovanju glazbenoumjetničkih repertoara talijanskih kulturnoumjetničkih društava u Republici Hrvatskoj te talijanskih prognaničkih organizacija u Republici Italiji.

Jerko BEZIĆ

Nosač zvuka *Kačićevim tragom* u izdanju Instituta za etnologiju i folkloristiku standardnog je oblika kompaktne ploče s popratnom knjižicom na hrvatskom i engleskom jeziku. Uredništvo ovog izdanja potpisuju urednica serije Zorica Vitez i urednici izdanja Vido Bagur i Jakša Primorac. Na kompaktnoj je ploči predstavljeno 20 glazbenih primjera koje je, osim posljednjeg, snimio Vido Bagur. Vido Bagur autor je i vrsnih fotografija koje su uvrštene u ovo izdanje. Tekst u popratnoj knjižici, na hrvatskom i engleskom, potpisuje Jakša Primorac.

Kačićevim tragom = Kačić's Trace, ur. Vido Bagur, Jakša Primorac, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb 2004. (CD IEF 04)

Kao i niz dosadašnjih institutskih izdanja i ova je kompaktna ploča nastala u suradnji djelatnika i suradnika Instituta za etnologiju i folkloristiku i Međunarodne smotre folkloru u Zagrebu. Od 1996. godine Smotra je koncipirana kao tematska s priredbama u cijelosti posvećenima pojedinom aspektu tradicijske kulture. Priredbe posvećene svadbenim tradicijama (1996.), folkloru hrvatskog Jadrana (1997.), obnovi folklornih društava u selima stradalima u Domovinskom ratu (1998.), stanju folklornih tradicija na kraju tisućljeća (1999.) pokladnim tradicijama (2000.), božićnim i žetvenim običajima (2001.), folklornim tradicijama Hrvata u svijetu (2002.) i baštini manjinskih zajednica u Hrvatskoj (2002.) prethodile su prošlogodišnjoj smotri naslovljenoj "Kačićevim tragom". Za razliku od prethodnih, koje su bile posvećene anonimnim djelima koje baštinitimo kao dio tradicijske kulture, 38. Međunarodna smotra folkloru bila je posvećena poznatoj osobi, naime 300. obljetnici rođenja fra Andrije Kačića Miošića, autora najčitanije knjige-pjesmarice u Hrvata *Razgovor ugodni naroda Slovinskoga*. Njegovo je stvaralaštvo, kako kaže Jakša Primorac u popratnoj knjižici 38. Međunarodne smotre folkloru, "obilježeno bliskošću s pučkom kulturom i razdobljem prosvjetiteljstva u kojem je živio". Kačić je svojim djelom, prvi put objavljenim u Mlecima 1759., nastojao "nepismenom i siromašnom puku iscrpljenom dugotrajnom borbom za slobodu, osobito onom protiv turskih zavojevača, uliti svijest o potrebi jačanja narodnog zajedništva i slobodarskog duha te pružiti znanja iz domaće i europske povijesti i suvremenosti, posebno opisujući slavne bojeve i junake".

Gotovo tri stoljeća nakon izlaska pjesmarice autori ove kompaktne ploče i priredbe na 38. MSF uspjeli su pronaći i publici predstaviti velik broj zanimljivih primjera koji potvrđuju da je govorenje, pjevanje i sviranje Kačićevih tekstova i danas važno u glazbenim tradicijama lokalnih zajednica. Najveću ulogu u pronalaženju zanimljivih primjera i ovaj put je odradio Vido-

slav Bagur, čija su istraživanja i rekonstrukcije glazbenih, plesnih i običajnih tradicija dosad više puta potpomogla uspješnu realizaciju zagrebačke i inih smotri folkloru u Hrvatskoj. Ovoga je puta Bagur otišao i korak dalje – donedavnu praksu tonskog snimanja povjerenog profesionalnim snimateljima u improviziranim studijima uspješno je zamijenio svojim terenskim zvučnim zapisima. Zvučni zapisi popraćeni su tekstom koji donosi osnovne podatke o Kačiću, njegovu vremenu, djelu koje je do danas u fragmentima sačuvano kao dio osobne, privatne ili lokalne tradicijske baštine. U popratnoj knjižici autori navode naslove pjesama (prema prvom stihu uz broj pjesme u Kačićevoj pjesmarici), vrstu izvođača (guslar, ženska, muška ili mješovita pjevačka skupina, klapa), naziv izvođača (ime za soliste i naziv skupine za skupine pjevača) i lokalitet iz kojega dolaze. Jedino što izostaje su podaci o mjestu i vremenu snimanja te pobliži podaci o izvođačima (imena članova pjevačkih skupina, godine rođenja izvođača).

Iz popratnoga teksta doznajemo kako autor tekstova nije u svim primjerima Andrija Kačić-Miošić. Popularni tekstovi njegova doba dodavani su pjesmarici tako da se već od 1801. u knjizi pojavljuje tekst *Sveti Juraj i zmaj* autora Frane Radmana (ovdje br. 2, 15, 16). U ovo su izdanje uvrštene i *Pisma o Mladenu* i *Rosandi* autora Dinka Bekavca (br. 3), najpoznatija epska pjesma 20. stoljeća, i suvremena pjesma guslara Dane Jurića *U čast i slavu Starca Milovana* (br. 1) jer su konceptualno sukladne Kačićevu opusu (deseterac, načini izvedbe). Predstavljeni glazbeni primjeri uglavnom se mogu okarakterizirati kao arhaični (stari) načini pjevanja i sviranja. Većina je izvedbenih stilova opisana kao "pivanje po starinsku", koje obilježava netemperirano pjevanje, dominacija intervala sekunde, bogata tremola i melizmi, repetitivne melodije maloga opsega. Razvoj glazbenih stilova kojima su se izvodili Kačićevi stihovi može se pratiti u glazbenim primjerima s odlikama novijih glazbenih tradicija poput dijatonskog (klapskog) pjevanja na otoku Prviću (br. 19), dijatonskog tercnog pjevanja u dolini Neretve (br. 10) ili pjevanja *na bas* u Slavonskom Kobašu (br. 8). Slavonski je Kobaš i jedini zastupljeni lokalitet iz sjeverne Hrvatske; dominiraju naime izvođači otočke, obalne i gorske Hrvatske te Hercegovine. Uz gusle, glazbalo čiji se repertoar temelji upravo na pjevanju epskih pjesama (br. 1, 2, 5, 9), na ovoj je kompaktnoj ploči zabilježena i svirka lijericice kao pratećeg instrumenta pokladnog običaja na otoku Lastovu (br. 12). Utjecaj Kačića na današnje autore predstavljen je prvim i zaključnim glazbenim primjerom – inspiriran Kačićem, suvremeni guslar Dane Jurić spjevao je Kačiću u čast pjesmu u desetercu koju izvodi uz pratnju svirke na guslama (br. 1), a voditelj klape Sinj komponirao danas vrlo popularnu klapsku pjesmu u kojoj je za tekstualni predložak uporabio Kačićeve stihove (br. 20).

Joško ČALETA